

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de dōue ori pre septembra: Duminecă și Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditură foie pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretul prenumeratiunii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 54. ANULU XX.

Sabiu, in 618 Iuliu 1872.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru principale, si tieri straine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platește pentru întâia ora cu 7 cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la

„Telegraful Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembrie) alu anului 1872. — Prelul abonamentului pre 1/2 de anu e :

Pentru Sabiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Transilvania și Monarchia austro-unguresca 4 fl. v. v.

Pentru România și strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intarziu cu trimiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugāmu a se scrie curat, și in locu de epistole de prenumeratiune recomandāmu on. publ. avisurile postali, (Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.) că impreunate cu spese mai putine să că mai sigure pentru inaintarea banilor de prenumeratiune la

Editură „Telegrafului Romanu“
in Sabiu.

Nr. cons. scol. 180/1872.

Consistoriul Archidiecesanu, că senatu scolaru, dorindu a satisface pre deplinu dispozitiunilor Statutului Organicu in privintia asiediarei definitive de profesori la institutiile medie confessionale și de invetitori la scolele poporali și capitali din Archidiecesă nostra (§ 13. aline'a 3-ea; § 122. punctu 9. din St. Org.), — a esfatu de bine a statorii urmatoriulu

Regulamentu provisoriu :

A). pentru esaminarea candidatilor de profesura la scolele române medie de confessionea gr. orient., anume la gimnasiile și scolele comerciale și reale din Archidiecesă româna gr. orient. a Ardéului.

§. 1. La depunerea esamenului de profesura pentru scolele gimnasiale, comerciale și reale se admitt numai candidati de nationalitatea româna și de religiunea gr. orient., care au absolvit facultatea filosofica la la vre-o universitate, respective o academia comerciala, uno politehnico său uno altu institutu superioru de invetiamențu analogu acestoră fia din patria, fia din strainatate.

(Iera candidati, cari nu implenescu aceste conditii, se potu anunciat exceptionalmente la depunerea esamenelor numai dupa ce voru fi capetatua speciala concessione a senatului scolasticu.)

De esamenului de profesura pote senatul scolasticu dispensea nomai atari individi, cari au facutu odata acestu esamenu cu succesu la Universitate său la altu institutu superioru de invetiamențu.

§. 2. Comisionea esaminatore de trei (v. §. 122. p. 8.) se denumesce de Consistoriul scolasticu pre fis-care anu său din sinulu acestui său din alti barbati de sciintia, cari represinta studiile, din care au a se esamină candidatii. Presidiul in acesta cumisione lu are său Archeepiscopulu, său uno locotitoru alu acestui său și onulu dintre cei trei membri ai comisionei, care va fi desemnatu de presidiu. Pre protocolistulu și-lu alege comisjunea insasi.

§. 3. Esamenele se facu de regula in fia-care anu in ion'a lui Augustu in Sabiu.

Esamenele suntu publice.

§. 4. Candidatii, cari voru sa faca esamenul de profesura se insinuadia la presidiul Consistoriului de regula 9 luni inainte de terminul

prefisutu pentru esamenulu oralu, aratandu totodata specialitatea, din care voiesce a face esamenu, și cerendu a i se desemnă temele pentru lucrările domestice.

§. 5. Pre lângă petitiunea de admitere la esamenu are sa alature candidatulu :

a) Testimoniu de maturitate ;

b) Absolutoriu, care sa dovedesca, cumca candidatulu a frecuentatul că auditoriu ordinariu cu purtare morală buna celu patiențu 6 semestre unulu din institutiile superioare mentionate in § 1.

c) Testimoniu despre ocupatiunea și conduită sea dela finirea studiilor academice și pâna la datu petitionei.

d) Unu feliu de „curriculum vitae“ inscris, in care pre lângă momentele principale din viață sa arate candidatulu și cursula desvoltării sale spirituale, directiunea, extensiunea și midilōcele literarie intrebuintate in studiul seu de specialitate.

§. 6. Neivindu-se nici uno obstaculu candidatulu se admite la esamenu primindu temele pentru lucrările scripturistice, care au a se face acasa (vedi § 4).

§. 7. Esamenulu este scripturisticu și oralu.

§. 8. Obiectele de invetiamențu, din care au candidatii de profesura sa faca esamenu, se impartu in urmatorele grupe :

I. La Gimnasiu :

a) Filologi'a clasica, i. e. limb'a și literatur'a latina și elina impreuna cu Istoria vechia, cu deosebire a grecilor și romanilor, asiā in se ca in privintia unei din cele dōue limbi cerintele suntu mai moderate ;

b) Geografii'a și Istoria universala (cunoștințe din Istoria nationala) pentru gimnasiulu intregu, precum și cunoștințele recerute pentru intelegererea autorilor istorici greci și latini ;

c) Matematic'a și fizic'a pentru gimnasiulu intregu ;

d) Istoria naturala pentru gimnasiulu intregu și matematic'a, fizic'a și chimia pentru gimnasiulu inferioru.

e) Filosofia in legatura cu un'a din grupele de sub a, b, c, d, f, inşa cu reducerea cerintelor in privintia acestor'a ;

f) Limb'a și literatur'a româna in legatura cu unula din obiectele de sub a, b, c, d, e, inşa moderandu-se cerintele in privintia acestor'a ;

g) Limb'a magiara și germana și francesa cu un'a din grupele de mai susu pre lângă reducerea cerintelor in privintia acestor'a ;

h) Religiunea impreunata cu uno obiectu din grupele de mai susu ;

i) Desemnulu liberu.

Pentru de a combina obiectele de sciintia in alte grupe diferite de cele mentionate, se cere esprea invoire a senatului scolasticu ; inşa nici într'unu casu nu se poate desbină istoria de geografie și celu ce face esamenulu din fizica, trebuie neapertu sa se supuna totodata și la esamenulu din matematica.

§. 9. Recerintele speciale la esamenulu de profesura :

1. Din filologi'a clasica : se cere că candidatulu sa cunoșca din fundamente și cu precisiune gramatic'a limbelor respective, sa dovedesca print'o lucrare sorisa latinesce, ca și-a castigat in stilistic'a latină corectitate și destieritate, mai departe ca e versat in autorii clasici, care se cetește in gimnasiu. Mai incolu se cere dela candidatu sa aiba cunoștințe sigure din Istoria grecilor și romanilor, iera in mitologia, in anticități, in Istoria literaturii și in metrica sa fia intru atât'a versat, incătu sa fia in stare sa faca explications reale la autorii clasici și sa dea uno prospectu generalu despre referintele sociale din anticitate.

2. Cu privire la istoria se cere că candidatulu sa aiba unu prospectu cronologicu chiaru preseste istoria universala, sa cunoșca nexul pragmaticu in desvoltarea poporelor celor mai insemnate, iera cu privire la o parte ore-care din istoria sa dovedesca unu studiu specialu alu istoriilor și opurilor speciale, care tratăza aceasta parte. Afara de acesta trebuie candidatulu sa poseda cunoștințe mai detaiate din istoria vechia și atât'a studiu filologicu, incătu sa poată traduce acuratul celu putieni pasagie mai usiōre din istoricu romani.

In istoria și statistică patriei precum și in istoria și statistică nationala se receru cunoștințe sigure și intinse, avendu candidatulu totodata sa dovedesca, ca s'a ocupatul și cu opurile mai noue și mai insemnante din aceasta sféra.

Din geografia se pretinde unu prospectu chiaru despre întrég'a suprafatia a pământului din punctu de vedere fizicu și politicu, o cunoștere specială a tierilor europene și unu studiu mai profund in geografia patriei și a tierilor locuite de români.

3. Din matematica se cere, că candidatulu sa aiba cunoștințe teoretice și practice din tota aritmetică și geometri'a elementara, destieritate in geometri'a analitică și celu putien atât'a cunoștințe din calculul diferențialu și integralu cătu este de lipsa pentru aplicarea lui la fizica și pentru o mai buna intelegerere a Aritmeticei elementare. Esamenulu oralu se estinde și asupra trigonometriei sférice cu deosebire in aplicarea ei la Geometri'a matematica și la mechanic'a analitică.

4. Din fizica se pretinde, că candidatulu sa cunoșca bine legile naturei fiindu in stare a le chiarifică prin experiente și prin argumentatiuni matematice ; sa cunoșca elementele chimiei cu aplicare la cele mai usitale și mai usiōre trebuitie technique și in fine sa fia versat in principiile astronomiei și geografiei matematice.

5. Din istoria naturala se cere : că esaminatulu sa cunoșca acele produse naturale, care se disting său prin aceea ca se intrebuintădă mai desu in vieti' omenescă, său pentru ca au inusită deosebită demne de insemnatu său pentru ca se gasesc mai desu in patria nostra. Aratandu-i-se atari produse naturale candidatulu trebuie sa le cunoșca și sa le scie clasifică. Mai departe se cere, că acesta sa cunoșca de aproape acele sisteme vechi și noue ale istoriei naturale, care au castigat valoare generală ; sa poseda cunoștințe mai necesarie din anatomia și fisiolog'a plantelor și animalelor, cunoștințe despre raspandirea loru geografica și in fine sa fia versat in cercetările mai noue geologice.

6. Cu privire la filosofia se pretinde cunoștința specială a opurilor unui a dintre cei mai insemnati filosofi din vechime său din temple mai noue și cunoșcerea punctelor principale din istoria filosofiei.

Afara de acesta trebuie sa dovedesca candidatulu ca este in stare a propune chiaru și inteleghibilu logică și psichologică empirică.

7. Celu ce face esamenulu din limb'a și literatur'a româna trebuie sa cunoște gramatic'a acesteia in toate fazele ei, sa aiba deosebită destieritate in vorbirea și scrierea ei, sa cunoște literatur'a româna și istoria desvoltării acesteia, precum și istoria politica și sociala a poporului român. Mai departe se pretinde dela unu atare candidatul sa fia in stare a explică dupa forma și cuprinsu opurile cele mai insemnate ale scriitorilor nostri și a arată cursula de desvoltare a autorilor celor mai insemnati.

8. La esamenulu din limb'a magara, germană, franceză, și italiana, se cere cunoștința acurata a gramaticei, destieritate și corectitate in vorbirea și scrierea limbii respective, cuno-

șcerea stării acestei limbi și a monumentelor limbistică mai însemnate din vechime și în fine un studiu al literaturii și al istoriei politice și sociale a poporului respectiv și o ocupație deosebită cu opările mai însemnate a celor mai renumiți scriitori.

9. Cualificarea pentru invetierea de esențială liberă și a caligrafiei se probă în modu practic.

§ 10. La scările reale inferioare se imparte obiectele de invetimentu cu privire la depunerea esamenului de profesura în următoarele grupe :

a) Geografiă și Istoria universală împreună cu limbă română.

b) Matematică și fizică,

c) Chimie și Istoria naturală,

d) Geometria descriptivă și desenul linear împreună cu arhitectura;

e) Limbă maghiară și germană și franceză și italiana cu unul din obiectele din grupele de sub a, b, c, d, f;

f) Religiunea împreunată cu unu obiectu din grupele de mai susu.

§ 11. Recerintele speciale la esamenul de profesura pentru scările reale :

1. Recerintele la depunerea esamenului din Geografia și Istoria, din Matematica și Fizica, din Istoria naturală și din limbele : română, maghiară, germană și franceză suntu totu acele care se punu și candidatilor la posturi de profesori gimnaziali (v. § 9. 2. 3. 4. 5. 7. 8.)

2. Cu privire la Geometria descriptivă și desenul linear se cere : ca candidatul nu numai să cunoască Geometria descriptivă, ci să fie în stare să argumenteze principiile acestei fiindu versatul pre cîmpulu Geometriei intregi ; să aibă destăritate în aplicarea acestei la construcțiile umbrăse și perspective, precum și la desemnarea celor mai diferențiate obiecte de industrie, cu deosebită privire la mechanică, arhitectură și geometria practică ; să ştie să aplique principiile curații geometrice la deslegarea problemelor geometrice, care obvinu mai desu în viață, să fie în stare să schită cu acuratețea formele obiectelor mai cunoscute, să cunoască expresiunile tehnice mai usită în planuri și charte și să ştie execută desemnările mai ușoare din Geometria practică curață și corectă.

3. Pentru propunerea Chimiei se cere : cunoștințe sigure din Chimie organică și anorganică, exercitii în facerea experimentelor și în analiza chimică după calitate și cantitate, cu deosebită considerare a materialelor mai obișnuite în negoțiu,

precum și cunoștințe despre aplicarea teoriilor chemice la fabricarea mai multor articuli industriali.

§ 12. III. Pentru scările comerciale superioare se imparte obiectele de invetimentu cu privire la esamenul de profesura în următoarele grupe :

a) Aritmetică mercantilă, contabilitatea și limbă română împreună cu stilistica comercială.

b) Merceologie și Istoria naturală împreună cu o limbă ;

c) Chimie, fizică și o limbă ;

d) Geografie și Istoria comercială și universală împreună cu dreptul cambial și legea comercială ;

e) Limbă maghiară, germană și franceză și italiana cu unu din grupele de sub b, c, său cu unu obiectu de sub d) ;

f) Invetitoria religiunii cu unu din studiile numite mai susu.

Recerintele speciale la esamenul de profesura pentru scările comerciale :

1. Din cunoștințele curață comerciale enumerate sub a) se cere, că candidatul să posiedă cunoștințe atât teoretice cât și practice cu privire la afacerile comerciale în toți ramii ;

2. Iată cerintele din studiile de sub b—f) sunt totu acele că și la candidatii dela gimnasiu, respective dela scările reale.

§ 14. Reducerea cerintelor în studiile, care se iau că secundare, constă în următoarele :

1. În filologie clasică : pre lângă cunoștere deplină a gramaticei se recere mai putina destăritate în stilistica și în disciplinele filologice cunoștințele cele mai neapărate ;

2. În Istoria se receru cunoștințele generale redocendu-se pretensiunile pentru detaliuri.

3. Din Matematica se reduce cerintele la Matematica elementara ;

4. În limbă română este suficiente a cunoască deplină gramatică acestei limbi, a o vorbi și scria fluentu și corectu și a cunoască opările cele mai eminente ale scriitorilor români din secolul din urmă ;

5. Cu privire la Fizica se dispensează candidatul de fizică matematică, precum și de Astronomie și de Geografie matematică ;

6. În Istoria naturală se ceru cunoștințe intuitive.

In genere este de a se observă, că chiar moderându-se cerintele, candidatul trebuie să posiedă totu materialul acelă, ce e necesar spre a potea propune cu succesu respectivul studiu în gimnasiu resp. scările reale inferioare.

§ 15. Esamenul scripturistic

Acesta constă în elaborarea a 2 teme științifice din acele specialități, din care voiesce să fie examinata. Iată cu privire la acestu esamen sustinut următoarele norme :

1. Una din cele două teme fiindu de cuprinsu generalu și anume didacticu său pedagogicu și se da candidatului din partea Consistoriului scoalașticu. Scopul acestei este, că candidatul să dovedește cultură sea generală filosofică, precum și facultatea, de a lati că profesorul cultură generală prin scăola.

2. Ceea-lalta tema, care o poate propune Consistoriului candidatul insu indicându totuodata și motivele, care l-au indupăcat la alegerea ei, are să dovedește cunoștințe de specialitate candidatului în studiile speciale, din care se examină.

3. Candidatii, care facu esamenul din filologie clasică, au să lucreze ună din aceste teme în limbă latină, iată ce se examină din limbă maghiară, germană și franceză, și italiana, în una din limbile acestea.

4. Pentru elaborarea acestor teme este prescris unu restempu de 5 luni ; dar Consistoriul scoalașticu poate prelungi acestu terminu la cererea candidatului.

5. La elaborarea acestor lucrări domestiice nu numai că este concesu a se servi de toate mediile literarie posibile, ci este chiaru recerintia necesară, că candidatul să cunoască literatură specialitatei, ce o trată și să se scie folosi de lote ajutoriale literarie accessible.

6. Deacă candidatul poate prezenta o lucrare a sea data publicătății prin tipariu, remane la buna judecata a Consistoriului, că sa o privescă acela că ună dintre lucrările domestiice de esamenu, său persiste la înălțarea cerintelor reglementare.

§ 16. Elaboratele scripturistice se impartă și intăruie celor membri ai comisiunii examinătoare, care reprezinta specialitatea respectiva. Acești au să-si dea o parere motivată despre elatorate și apoi să le transmită indată celor-lalți membri ai comisiunii.

Comisiunea examinătoare stabilește apoi în conferință, care are să se tene înainte de esamenul oralu, notă, ce a merită candidatul prin lucrarea sea scripturistică, motivandu acela nota prin câteva cuvinte. Deacă parerea membrilor, care reprezinta specialitatea, difera de opinia celor-lalți membrii ai comisiunii, are să se adnotă acela în protocolu, precum și ori-care altă diferență, indată ce acela se pretinde. La dejudecarea elatorului se ia în considerare atât siguranța în cunoștințele, care trebuie să corespunda cerintelor.

scăola ne arată solele, care da plantelor a) totu-dună lumină și căldură, b) adeseori plăia și ventu, c) a rare ori tunetul și fulgeru. — Asemenea e usioru de intelese.

Amu amintit mai susu și o repetu, cumca disciplina scolară depinde numai dela persoană internă a docentului și nu se bazează pre lucruri externe de locu. — Când aru avea influență p. e. o statura mare, ochi intunecati, strigări etc. atunci docentele celu micu și cu insusiri contrarie n'aru pot să sustine o scăola.

Deacă e invetitoriolu unu barbatu, care nu propune numai elevilor, ci vătuesce cu ei, deacă sta în creditu de imparțialitate, deacă și-a căstigat autoritate prin cunoștințele sale atunci fia-care vorba a sea are ponderositate, vointă propria a scolarilor se supone puterei morale a maestralui, și puterea exemplului bunu i castiga amore, fidelitate și autoritate, — fără exemplu bunu scade scolarul moralmente totu mai tare.

Trebue să facem insa diferența între amore și „slabiciune“, pre care o numescu unii iubire, amintită e numai o caricatura a amorei adeverate. — Iubirea adeverata nu voiesce să înălțe cerințele și a satisface ori-cărei cereri, ci are scopul de a nutri în peptul omului, „ce e mai sănătă și frumosu“ și a grigii de binele adeverat a copilului.

Amorea adeverata încă trebuie să aibă virtutele cardinale a docentului, adeca trebuie să fie : a) atenta la erori și fapte bune ; b) trebuie să se tienă strictu de ordinea morala ; c) să fie drăpta usitarea laudei, infruntări și în fine mai alesu d) consecinta în toate, pentru ca săra conscientia o educăriune buna nu e possibila.

Viena, Iunie 1872.

FOISIORA.

Schitie pedagogice.

de

(Valeriu Ardelănu.)

Scările poporale e unu institutu de instrucție numai atunci cându 'si împlinesc datoriile cea nobila și sănătă, carea constă din acea : a castigării poporului acelu gradu de cultura, care trebuie să-l aibă fia-care individu fără de a luă în considerare starea, ocupatiunea și caracterul.

Cultura inse nu e numai intelectuala, ci și estetică, morala și religioasă, trebuie să se considere mintea, anima și vointa. — De-si e scopul generalu a scările desvoltarea armonica a tuturor insușirilor și poterilor bune ce se află în internul omului, cu toate aceste locul primu 'lo ocupa cultivarea „morale“, fără care chiar omul celu mai priceputu (cultu) n'are nici o valoare.

Deacă are scările de a grigii pentru cultivarea morala, atunci nu e numai unu institutu de „instrucție“ ci și de „educație“ ; trebuie să aduca copiii cu ajutoriul parintilor la ordine, punctualitate, curatienă, complexantă, multiamita, ascultare strictă și diligintă durabilă.

Toate aceste depindu inse dela persoană internă a invetitoriolui. — Precum inflorescă și scade arta prin artiști, astă scările prin invetitor. — Fia-care scăola e totu-dună astă precum e invetitoriolu ; — ea e portretul seu spiritualu. — Invetitoriolu adeverat, adeca acelă, care posedă virtutile invetatoresci cardinale (a vigilanță, b) iubirea de ordine c) de dreptate d) și consecință)

va intielege astă indată și se va acomoda giorstăriloru. —

Amu amintit și documentație mai susu, cum ca scările e unu institutu de educare, amu insuratu și virtutile la care trebuie adusi copii, — la toate aceste trebuie să fie invetitoriolu modelul ; trebuie să ante-mărgări copiloru în virtutile numite totu-dună că exemplu bunu. — Invetitoriolu trebuie să fie acea, ce au copii de a fi ; trebuie să facă ce au de a face copii, și trebuie să omită toate, ce au de a omite elevii.

Datele aceste le aflăm chiaru și în evul vechi p. e. la 1) Timoteu 4, 12..

Lucrul celu mai principal și de însemnatu, care se poate pretinde dela ori-care docinte, e amorea și iubirea, ce trebuie să o aibă către oficiul său, către elevi și către popor. — Fără amore nu e nici celu mai bunu invetitoriu în stare a cresce florăcea cea prima a unei generații noastre. — Iubirea acela are de a se estinde mai alesu preste scolarii din case serace, unde nu e atât a crescere, său lipsesc de totu ; sici e ocasiune a-si arata iubirea, cu cei avuți și crescuti mai bine, merge totu lucrul mai usioru. — In privință iubirei a copililor seraci ne da „Pestalozzi“ exemplul celu mai bunu.

Unde lipsesc insa amorea acela, acolo e oficiul invetatorescu amară și tristă și deacă nu 'si poate castiga unu docente p. e. în 2 ani iubirea și autoritatea poporului, apoi acelu omu e de compatisim. — Scările lui atunci nu mai e institutu de educare, căci precum produce în natură numai solele celu caldu florirea plantelor, astă poate și docentele numai cu amore a inflonția asupra scolarilor, — fără bine dice „Commentius“ : „Metodă cea mai bună de a sustine ordinea in-

loru prescrise, cătu și chiaritatea în cugetare și în expresiune, precum și corectitatea și desteritatea în stil.

Déca din lucrările scripturistice resultă nece-
sitatea, de a persiste în esamenului oralu mai multă
la unele obiecte, trebuie să se adnotedie acésta în
protocolu și să se urmedie amasurat.

§. 17. Esamenul oralu.

Acesta are de scopu: a completă esamenele
scripturistice și anume a constată, ca candidatul
poziendu în măsura indestulăre cunoștințele ne-
cesare, are și facultatea de a predomină materialul
și alu predă scolarilor în modu practicu și ratio-
nabilu.

Esamenarea în singurătele studii se face de
către membrii specialisti ai comisiiunei, fără că prin
acésta să se denegă celorlalți membri ai comis-
sionei dreptulu, de a participă la esamenare.

Spre a potea eruă și constată mai cu siguri-
tatea rezultatul esamenului oralu în singurătele
studii, și va face fia-care membru alu comisiiunei
esaminătoare notitile necesare.

§ 18. Dupa decurgerea esamenului oralu co-
misiunea esaminătoare stabilesc rezultatul esame-
nului atât in specia cătu și in generalu și 'si es-
prima parerea sea asupr'a candidatului avendo a
purcede propunerea dela membrui de specialitate și
tienendu-se in dejudecare contu de cerintele mai
susu-indicate.

Resultate excelente intr'oru objectu său in unu
stadiu de esamen nu se potu privi că equivalentu
pentru lacunele manifestate in altu objectu.

La dejudecare decidu membrii comisiiunei cu
majoritate, iera in casu de egalitate de voturi pre-
siedintele; voturile separate de dorint'a respectivu
trebuie petrecute in protocolu.

§ 19. Pentru clasificarea rezultatului esami-
nării se intrebuintăedia patru note: distinsu, bine,
suficiente și nesuficiente.

Calculul generalu privitoru la rezultatul esa-
menului preste totu in cele d'intăiu trei casuri se
stabilesce dupa majoritatea notelor.

Reportându unu candidatu calculul de: nesu-
ficiente in uno objectu, are sa repelișca esamenul
intregu său numai din objectul respectivu intr'oru
restempu ficsatu de consistoriul scolasticu.

§ 20. Protocolele luate atât la esamenul
scripturisticu cătu și la celu oralu le asterne co-
misiunea esaminătoare Consistoriului scol. care in
o siedintia, la care potu luă parte cu votu deci-
sivo și membrii esaminatori, luându la cercetare re-
zultatulu esamenului, esmitte candidatilor, care au
subsistat la esamenu, testimoniele de calificatiune.

Resultatulu esamenelor se impartasiesce in o
tabela de clasificatione spre scientia comitetelor
parochiale din comunele, in care se afiu scoli medie,
precum și direcțiunile acestoru institute.

(Va urmă.)

Primirea deputatiunei croate de adresa.

M. Sea imperatulu se indură prea gratosu a
primi ieri in 11 Iuliu n. la 12 deputatiunea de adresa
a dietei croato-slovana in assistint'a ministrilor r.
ung. br. v. W e n k h e i m și conte Pejacevics.
Cu ocasiunea presentării adresei indreptă conduce-
toriulu deputatiunei și presiedintele dietei v. Mazu-
ranie șrmatoriu cuventu cătra M. Sea in limb'a
croata :

Majestate c. r. apostolica !

Prea indorate Domne !

Diet'a fidesuposa a regatului Dalmaciei, Cro-
atiei și Slavoniei, convocata pre 15 Iuniu a. c. a
primitu, că respunsu la rescriptul r. de deschidere,
o adresa prea umila cătra M. Vóstra, in care — și
pronuncia, pre lângă asecurările cele mai sincere
despre fidelitatea și alipirea d'atâtea ori probata cătra
M. Vóstra, concurgerea placuta la lucrările legisla-
torice indigitate in acelu rescriptu, cătu și preve-
nint'a de a face alegerile de deputati, ceruta in elu
pentru diet'a ungara-croata comună și a unei de-
putatiuni regnicolare pentru teritoriile confinilor
militaresci provincialisate pana acum.

Declarându-se diet'a fidesuposa gal'a de a face
aceste dôue alegeri, a credintu a urmă in ambe
casuri coformu legei; in deosebi inse a credintu
ca trebuie să tienă contu de dorint'a cea mai fer-
binte a intregei tieri, cându și-a pronunciat cu
privintia la esmiterea deputatiunei regnicolare spe-
rant'a intr'acolo, ca M. Vóstra ve-ti aproba prea
gratosu nu numai estinderea competintiei acestei

deputatiuni decisa de dieta și de atunci dejá in
faptă alăsa, asupr'a esaminării legilor de compla-
nare sustăre, că ca ve-ți indură la tempulu seu a
provocă diet'a ungurésca la esmiterea unei deputa-
tiuni regnicolare insarcinata cu aceea-si problema.

Acésta a dresa preaumila, in care diet'a
fidesuposa a datu sfara de acea expresiune unor
gravamine relative la intregitatea tierii, parte dejá mai
multă decât seculare, are deputatiunea fidesuposa a
dietei amintite fericirea a o ascerne cu acesto prea
respectuosu M. Vóstra.

Ddieu sa tienă și sa scutescă pre M. Vóstra !
M. Sea se indură a respunde la cuvintele aceste
urmatorele :

Cu indestulire amu observatul ca diet'a croato-
slovena a pornit, in precumpanire drépta și loiale
a problemei sele momentuoșe, in o direcțiune, care pro-
mite activitatieri sele rezultate practice și tierilor
representate de ea binecuvantările impregiurărilor
regulate.

Primăsca diet'a asecurarea ca o voiu sprigini
parintesc in tōte nesuintatile și dorintile drepte
consacrante binelui tierii.

Relațiunile dreptuloi de statu a regatelor Cro-
ati'a și Slavoni'a cu regatulu Ungari'a suntu regu-
late prin articolulu primu de lege din anulu 1868.

La desbaterea acestei legi basate pre principiulu
ecităției și comunităției de interesu s'a lăsat in pre-
cugetare matura că acestoru tieri sa li se asecură
in afacerile loru interne o auto nomia cătu se
pote de largă și sa li se deschida unu terenu largu
și libera pentru desvoltarea loru.

Dupa ce diet'a și-a esprimat dorint'a a insar-
cină deputatiunea regnicolare dejá esmisă și cu pro-
blem'a a incepe negociațiile cu privintia la modificarea
său completarea in parte a unor anumite otariri aflate
de necesarie dupa esperiintile de pâna acum, din legea
cestiunata in intlesulu § 70 alu aceler'a-si legi, eu
voiu provocă diet'a ungurésca a incredintă deputa-
tiunea regnicolara sfara de acea esmitenda cu aceeași
problema și speru cu incredintare
ca desbaterile respective voru conduce pre langa con-
siderarea cuviintioșa a intereselor statului, la re-
sultate, cari voru indestuli pre tōte părțile.

Comunicati aceste dietei și duceti-i salutariele
mele regie.

Cătra Onorabilulu comitetu centralu alesu de conferint'a nationala tienuta in 5—6 Maiu la Sabiu.

Inteligint'a româna și căte doi reprezentanti ai
comunelor din Hasaleu și giuru, in cotulu Albei-
superiore, adunendu-se in 11 Iuniu a. c. in clubu
nationalu, s'au declarat unanimu pentru activitate
și solidaritate cu toti românii Transilvaneni, pri-
mîndu conclusulu conferintiei nationali tienuta in
5—6 Maiu a. c. la Sabiu, de alu seu. Apoi lângă
presiedintele par. adm. prot. Ioanu Gheaj'a și nota-
riulu Cristofor Marginéu și au alesu unu comitetu
permanente statatoru din 7 membrii, căruia au
concediatu corespondint'a cu comitetulu centralu
din Sabiu in afacerile nationali mai departe.

Deci clubul nostru nationalu prin acestu com-
itetu alu seu, se declară: ca consemte cu pro-
cederea on. comitetu centralu alu activistilor din
Sabiu in promovarea causei năstării nationali, și
manifestădia multiamirea sea cu cele 56. puncte
publicate in „Telgr. Rom.“ nrri 47 și 48, sub rub-
ric'a „Caus'a româna la 1872.“ care va servî de
materialu pentru statorirea programului nationalu la
fioriul congresu generalu nationalu, care clubul
nostru doresce a se convoca cătu mai curendu prin
capii nostri bisericesci.

In fine clubul nostru nationalu receră pre
on. comitetu centralu sa bine-voiesca a provocă și
pre intellegint'a năstăra din partea din susu a ace-
stuui comitatu din Heghigu și giuru, precum și pre
cei din partea din josu, din giurulu Bârghesiolui și
de pre valea Buiiei a se constitui și ei in cluburi
nationali, caci a ne adună intr'enu singura clubu
nationalu in acestu comitetu desmatiatu dela Sieic'a-
mare pana la vam'a Buzeului este cu nepotintia.

Comitetulu clubului nationalu română
in Hasaleu la 25 Iuniu 1872.

Ioanu Gheaj'a
Adm. prot. că presiedintele.
Cristofor Marginéu.
Notario.

Suntem rugați a publică urmatoreea petitione:
Copia.

Inalta directiune reg. a cărilor funda- arie pentru Transilvani'a, in Clusiu.

Noi ne bucurăm de o lege, care Majestatea
Sea pre bunul nostru Rege a santionat in 6
Decembrie 1868, și s'a promulgat in ambe case
ale tierii in 7 Decembrie 1868. —

O astu-feliu be lege astazi la noi este art. de
lege XLIV din anul 1868 „despre egală indrep-
tare nationalităților“.

Limb'a, căre este nu numai conditionea naturală
de viață și dezvoltare, dară și caracteristica unui
popor, este obiectul celu mai important alu ace-
stei legi.

Institutul cărilor funduari este celu mai de
lipsa in tiéra, ca numai acel'a-si asecurădă credi-
tul pre realități și dreptulu proprietăției, — acel'a
aperă pre proprietariulu intabolat in contr'a vate-
mârilor nedrepte, asecurădă pre creditoru in contr'a
debitoriului, — arata gradul creditulu și ase-
curădă averile orfanilor.

Noi tare sunu dorit, că cătu mai ingraba sa
se introduca cărlile funduare și in comun'a năstăra,
să dorint'a năstăra o vedemă astazi intru atâtă real-
litatea, ca in alu 9 l. c. au sositu comisiunea loca-
lisatore in comună spre inceperea antelucărărilor,
resp. localisatiei; — inse cu durere trebuie sa ne
plângemă Inaltei Directiuni, ca conducătoriulu acestei
comisiuni domnulu Bâlînsy Pál nu vră sa ne re-
specțe limb'a, — tōte cererile năstăre că proto-
colele funduare sa le deschida in limb'a română,
fiindu ca comun'a acésta e curată română, și 'si
are limb'a sea protocolara cea română, le-au refu-
satu, declarându-se inaintea poporului adonat la
introducerea sea, cum ea densula are instrucțione
dela superiorii sei, că numai in limb'a magiara sa
lucre, și comun'a numai pre spesele sele pote sa-si
traduca operatulu acesta in limb'a română. —

De ore-ce dăra in art. de lege IV din anul
1869, §. 6. lit. d. prin care se regulă definitiv
cestiunea limbii, se dice, ca limb'a magiara are sa
se aplice esclusiv numai la judecătorie mai înalte,
urmăza, ca pentru judecătoriile de I. instantia, pre-
cum și pentru deschiderea protocolelor cărlilor
funduare, in privint'a limbii remanu in valoare totu
numai §§. 7. 8. 9. și 11. din art. de lege XLIV 1868.

Considerându deci, ca limb'a protocolara a acestei
comune este cea română, — considerându ca po-
pulationea acestei comune este curată română, care
naturalmente nu pricepe limb'a magiara: conformu §§.
7. 8. 9. și 11. art. de XLIV 1868 urmădia necesară,
ca protocolele cărliei funduare in acesta co-
muna sa se deschida in limb'a română. —

Dreptu aceea dăra subscrissii proprietari din
comun'a Filea, aducendu acésta la cunoștința
inaltei directiuni reg. cărilor funduare, o róga, sa
bine-voiesca a impune conducătoriului comisiunei
localisatore cărliei funduare d-lui Bâlînsy Pal, ca
observându, și urmarindu in privint'a limbii cu ri-
gore dispozitionile legei, protocolele cărliei funduare
in acesta comuna sa le deschida in limb'a română.

Filea in 11 Ioniu 1872.

(Urmăza 85 subscriptiuni.)

Sabiu 4 Iulie.

Alegerea la Ogn'a a esită pentru
Korizsmics, contra advacatului Dr. Ne-
mesiu, cu majoritate de vre-o patru dieci voturi, se
dice. Meritul reesitării acestei, după cum vedemă ca
se scrie cu mare sfara in „HrZig.“ se atribuie lui I.
Predoviciu și I. Moldovanu din Ogn'a.
Ceea ce se scrie in „HrZig.“ e o recomandări
cătra alesulu deputatu, că sa nu-si uite de I. Pre-
doviciu și I. Moldovanu, dăra, spre rusinea loru sia
disu, este adeveratul asiă. Déca aru fi fapt'a loru o
convincere morale, ca asiă este mai bine, n'aru avé
nimenea sa le facă vre-o imputare, pentru ca fia-
care omu are dreptu sa voteze pentru cine-i place,
dăra cându ei insii au marturisit in unu momentu
nepriveghiatu motivulu si au lucratu pre sub ascunsu,
fără de a-si spune pre fatja intentiunea; cându ei,
respectivے elu, adeca Predoviciu, căci cel'a-lătu e
numai o coda órba a celui dintăru, au mintu in-
aintea atâtoru ómeni, ca voru votă pentru română si
a suciu si a fertu majoritatea cea sonetosă română
vre-o dôue luni de dile, suntu demni de desprițiu
generale alu fia-cărui omu de omenia.
Si I. Predoviciu este aspirante la protopopiatulu
Mercurei! Ferică de tractu, ca a scapatu de unu

pastorii că densulu! Nu se scie, de mustare de cugelă seu de rusine, cauta a-si ascunde faptă sub pretestul nereesirei că protpr. la Mercurea. Pretestul e falsu că și autorul lui, pentru ca dlu Predoviciu crede de multu, ca numai cu gratia ungherescă pote trăi, densulu este dura mai vechiu in pecate decât aspirante la protopr. Sa-i sia de . . . !

Trebuie cu prilegiul acesta sa laudăm constanta și incoruptibilitatea poporului celui sanatosu din partea de din susu a Ognei; de amu avé totu români, bravi in ori-ce privintia, că acesta in tota tiér'a! Acestea și eu conducatorii lor, de-si au fostu acum sedusi prio joculu celu falsu alu d-lui Predoviciu, voru salvă interesele opidului, cum le-au salvatu chiar si in anii 1848—9, pentru ca ei suntu simburile celu sanatosu, lângă care și cei de dinjosu, deschidiendu-si ochii și vediendu in I. Predoviciu și socru-seu numai ómenii interesului egoisticu, ne mai amagiudu-se de densii, se voru alatură lângă acei' a cari apara cu sufletu și cu trupu interesele comune ale orasienilor.

Trebuie sa laudăm starvint'a cea de feru și energi'a dloii I. Popu par. gr. cat. la conscrierea alegatorilor și comisiiunea centralea conseretória și energi'a dloii I. Hentesiu par. gr. or. in comisiiunea centralea și conseretória și preste totu in afacerea alegerei, de-si din caus'a purtărei neloiale arata, mai susu alegerea n'a reesită asiá precum o dorea la inceputo majoritatea opidului.

In sciintiare.

Duminecoa in 16/28 Iuliu a. c. la 2 ore p. m. se va tinea iu sal'a gimnasiului gr. or. din Brasovu A doua rea generala a cercului I. alu Brasiovului și Trei-Scaunelor alu Asociatiunei transilvane pentru cultur'a și literatur'a poporului român, la care suntu invitati a luá parte totu membrii și bine-voitorii Asociatiunei.

Totu-odata suntu rogati membrii, cari suntu inca in restantia cu tacsele, că sa bine-voiesca ale responde, pentru că sa se pôta reportă comitetului centralu din Sabiuu despore sum'a intrata din acestu cercu inca inainte de tienerea adunării generale dela Sebesiu.

Brasovu 1/13 Iuliu 1872.

Comitetulu cercualu alu Brasiovului și Trei-Scaunelor.

In sciintiare.

In urm'a emisului Esc. Sele Domnului Ministru r. ung. de cultu și instrucțione publica de sub nr. 11,441 se va tinea cursulu suplementariu pentru invetiatorii poporali fără de deosebire la confesiuni și nationalitate și in anulu curinte in localitățile preparandiei invetiatorești de statu din Dev'a dela 5 Augustu anulu. c. incependum in cursu de 6 septamâni sub care tempu fiesce-care docinile, care va frecuentă cursulu se va impartasi de unu diurnu de 60 xr. v. a. din vîsteri'a statoului, iéra acei invetiatori carii pre lângă tote ca nu suntu deprinsii in specialitatea loru invetiatorésca, nu voiescu a participa la cursulu suplementariu, pâna cându nu intregescu cunoștiințele loru, nu se voru impartasi in subsidiul erariale.

Pentru quartire cu pretiu cătu se pôte de efine, se face ingrigire dupa potintia.

Invetiamantulu se va tinea in limb'a româna și magiara. —

Provocu dura pre toti domnii invetiatori, cari voiescu a participa la acestu cursu suplementariu, că sa ascérna determinația loru pâna la finea lunei curinte domnului profesoru și directoru preparandialu, Franciscu Koós, său sa se infacișiedie la densulu in tempulu acesta in persóna.

Dev'a in 9 Iuliu 1872.

Iuliu D. Bardosi
Insp. r. scol.

Varietăți.

* * Unuspr-dicee dile de nemâncare. Suntu acum trei septamâni de cându sculptorul Bastianeiei din Agramu (Croatia) au străpunsu cu unu bricégu pre siefulu seu, unu negustoriu cu mobile, anume Hoffmann ca nu i-au licuidat comptulu seu. Asasinulu fu prinse dupa dôue dile in Stubică și predat tribunalutui de Agram, unde

se poltrivea cu fermitatea de a mânca ce-va. Sâmbătă trecuta in fine, dupa ce a postit unspre-diece dile esasinolu declară ca nu mai pote resistă fomei și ceru ce-va de mâncare. Doctorulu arrestului era de opinione că stomaholu lui trebuia sa fie inflamatu din cauza ca n'a luat hrana unu-spre-diece dile, și ca n'aru potea mistu macar lapte. Pentru acési'a i invoi numai o lamăie, pre care pacientulu o mânca cu unu apetit nespusu dimpreuna cu cój'a ei.

Dumineca primi ce-va vinu cu apa și a dôu'a dî unu ou. Toti se mira, cum a potutu rabdă elu unu-spre-diece dile nemâncat.

Nr. 3853—1872.
pol.

Publicație.

Din partea tribunalului reg. alu M. Osiorheilului se face cunoscutu, ca in caus'a de execuție a fondului Mogaien contr'a loi Ferencz Horváth din Erneulu-mare (N. Ernyei) pentru 2600 fl. v. a. capitalu și accesori, se voru licita tote inmobilele ale acestui'a aflatore in otarulu comunei Erneulu-mare, dupa cum se afla in protocolulu de pemorale si estimare din 28 Martiu 1870, și cari suntu: 209. jugere de aratura de 48 stângini, 86. jugere gradina și senatiu de 718 stângini, 3 jugere de 430 st. via, 13 jugere de 739 st. pasiunito, 55 jug. de 111 st. padure, 3 jug. de 493 st. pomenut nefructiferu, — a căroru pretiu face 57.465 fl. v. a. — la cas'a comunala din Erneulu mare in 5. Augustu și 5. Septembre 1872, totu-deun'a la 10 ore inainte de amédi pre lângă urmatorele condițiuni: ca inmobilele se voru vinde intr'un'a și la terminulu I cu pretiul de estimare său și preste pretiu, la terminulu alu II inse și sub pretiu; ca licitatorii voru avea a depune inainte vadio 10% a pretiului de estimare; ca cumpătoriului numai dupa platirea pretiului de cumperare intregu va deveni proprietariu loru; ca pretiul de cumperare va avea alu plati in dôue rate egale, și adeca rat'a prima la o luna dupa dîu'a licitărei, și a dôu'a rata la 3 luni dimpreuna cu cametele de 6%; că in casu de neobservarea acestor condițiuni la cerea actorelor și a creditorilor ipotecari se va rendui licitare nouă pre spesele cumpătoriului, cându se voru vinde inmobilele in parte și sub pretiul de estimare și 'si va perde vadiulu in favoarea actorelor.

Condițiile licitațiunii, protocolulu de estimare și cările de intabulare se potu vedea la acestu tribunalu.

Totodata se provoca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuiesc in loculu său in apropierea acestui tribunalu, că sa renduiescă pentru representarea loru cu ocazia imparției pretiului de cumperare unu plenipotentiatu in fat'a locului la acestu tribunalu, aratandu pâna la vindere numele și locuința loru, la din contra se voru reprezentă prin unu curatoru denumit.

De asemenea se provoca toti acei'a, cari cugeta a-si valifică dreptulu de proprietate său alta pretensiune la aceste bunuri, său dreptulu de prioritate, că dela dîu'a ultima a publicării acestei publicatiuni pâna in 15 dile sa-'si asterna petițiunile loru de pretensiuni, de-si nu se voru fi incunoscintiatu deosebitu, dealtmintrenea neimpedecându curgerea licitațiunii voru si avisati numai la superplusul pretiului de cumperare.

Presedintele Tribunalului,

(L. S.) Domokos m/p.

Din siedint'a tribunalului reg. a. M. Osiorheilului tienuta in 11 Iuniu 1872.

Paulu Nagy, m/p.

notariu.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se scrie concursu la stipendiele fondatiunei lui Gozsdu statotore din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita considerație la sciințele reali. —

Totii acei tineri români de religiunea greco-orientala din Ungari'a și Transilvani'a, cari dorescă a căscigă vre-unul din aceste stipendie suntu avisiati de a-si tramite cererile concursuale instruite cu atestatele de botezu de paupertate și de studie pâna in 15 Septembre 1872 st. n. la reprezentanța fondatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathhausplatz nr. 8 descoperindu și acea déca mai are de unde-vă vre-unu stipendiu său nu?

Totu de-o data se provoca stipendistii acestei fundatiuni, că pâna la susu-atinsulu terminu sa arate resultatulu studielor din anulu scolare spiratul, ca numai asiá li se voru rezervă și mai incolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872. *)

Comitetulu reprezentantie fundationale.

Georgiu Mocioni, presied. comitetului.

I. cav. de Puscariu, notariu.

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce acesta scriere de concursu.

Concursu.

Pentru ocuparea I-lui postu invetiatorești la scola gr. or. din opidulu Cincu-mare, se scrie prin acést'a concursu pâna in 30 Iuliu a. c. st. v. in care dî va fi sfârșită alegerea. — Cu acestu postu este impreunata o lăsa an. de 200 fl. v. a. din alodiul opidanu, cortelul liberu in odâile scoliei, și lemne de ajunsu de focu.

Dela doritorii de a ocupă acestu postu, carii au a-si asterne petițiunile la subscrișul fiindu de relegea noastră se cere, că sa fie pedagogi absoluiți, și barbati cu buna praca in instructiunile scolare, și in cantările bisericesci amesuratul Statutul Organiciu, pre lângă care cei carii voru avea și 4 clase gimnasiale, voru avea și preferintia Nocrichiu, in 26 Iuniu 1872.

In contielegere cu comit. parochiale.

G. Maieru
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea stăriunei devenite vacante de parochu din comun'a Danesiu protopresbiteratulu tractulu, Seghișoarei gr. or. constatatoré din 1400 suslute se scrie concursu pâna in 15 Iuliu st. v. i. 11 ore ante-amédi, dupa care in dîu'a secuenta se va efectua alegerea de parochu. —

Emolumentele suntu:

- 1) Cas'a parochiale cu o gradina de legumi și pometu.
- 2) 25 fl. v. a. din cas'a alodiala comunale, pentru lemne de focu. —
- 3) Portiunea canonica statotore din 22 jugere patru aratori, cositura și o via. —

4) Venitulu stolaru usuat.

Cei ce voiescu sa competeze pentru ocuparea acestui postu suntu provocati a-si adresă suplicele loru incircuite strictu in sensulu Stat. Organiciu § 13, — la subscrișul, documentându celu putinu absolvirea gimnasiului inferioru, — cunoscintia limbelor patriei, in fine ca au fostu invetiatori cu portare buna morală, și progresu lăudabilu. —

Pretii sănăti in se, numai dupa concediulu documentatul dela Pr. Ven. consistoriu archidiaconatul potu sa concure la susu-numit'a stăriune.

Staveritu in siedint'a comitetului parochiale române gr. or. din Danesiu in 17 Iuniu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Zacharia Boiu,
Protop. gr. or.

(2—3)

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioane Popescu, nascuta Nicolau Rozea din Brasovu, care dupa ce s'î deduse duplicita sea la actele procesului divortiale incaminat in 12 Octobre 1871 de către barbatulu ei, tocmai cându era sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facut nevediuta, trecându in România; nu se scia unde ee asta și n'au lasat in loculu ei vre-unu advocat său plenipotentu — este prin acést'a citata, că in terminu de o luna de dile, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu, căci la din contra și in absentia ei deliberatulu se va incheia, și se va ascerne cu tote actele procesului spre revisiune și superior'a decisiune Maritului Consistoriu archidiaconatul.

Brasovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I-iu alu Brasovului, că foru matrimoniale. Iosif Baracu, Protopopu.

(2—3)